

Johann Simonius Heinrich Schele

Oratio De Gratitudine

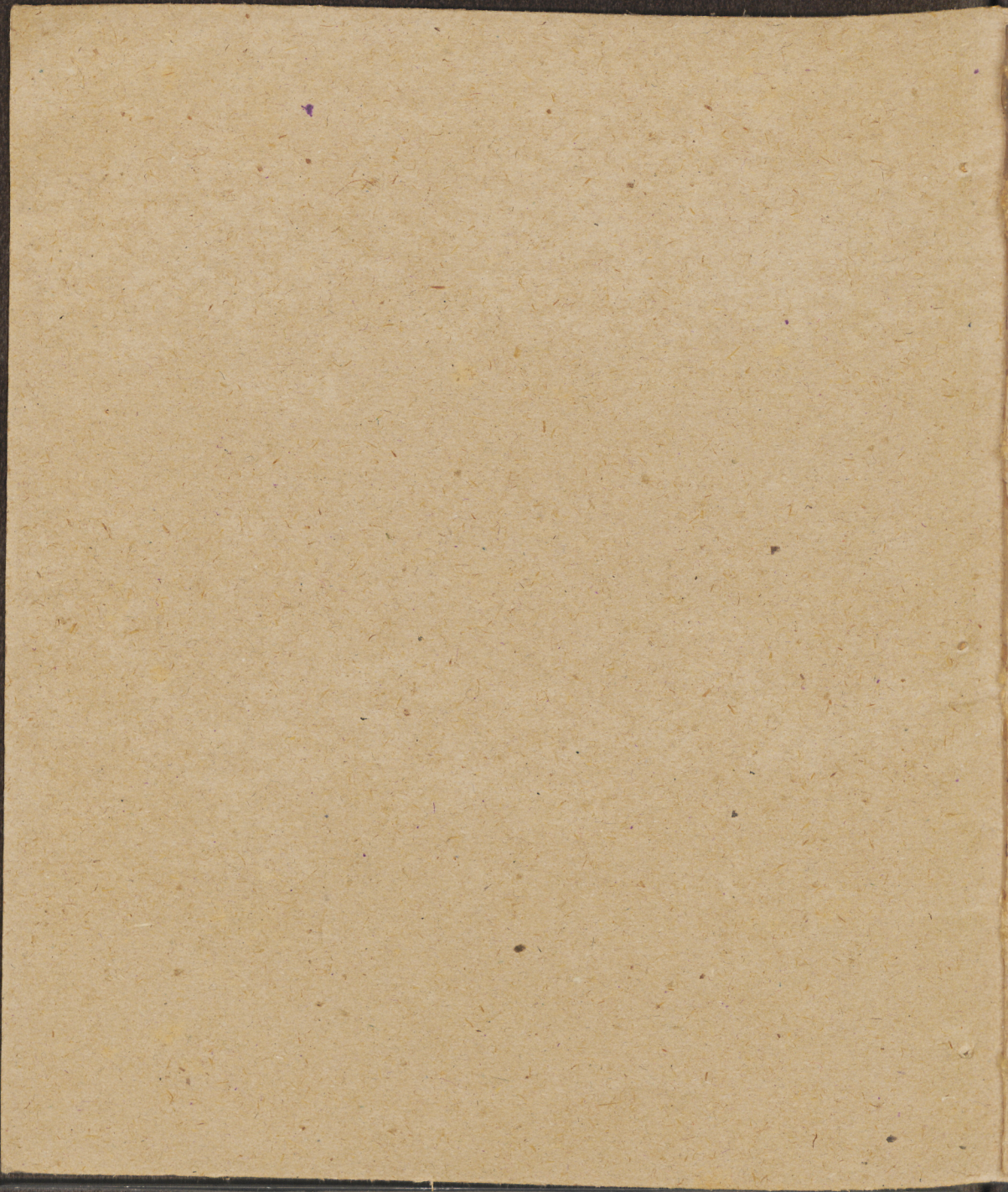
Rostochi[i]: Pedanus, 1613

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn72913394X>

Druck Freier Zugang

H. Schels.
R. U. phil. 1613.

350
Vol. Ger. orat.
p. 28.

Oratio
DE
GRATITUDINE.

QUAM

In Clarissimi Viri,

Dn. IOHANNIS SIMONII,

& in almâ Rosarum Academia Eloquentiæ
Professoris publici

COLLEGIO ORATORIO

Exercitiij causâ recitabat

HENRICUS SCHELE

Rostoch. Mechelb.

Ad diem 4. Id. Februar.
hora & loco consuetis.

ROSTOCHI

Typis Joachimi Pedani

ANNO M. DC. XIII.

1613

ORATIO
DE GRATITUDINE.

*V*a singula hominibus ad dicendum accedentibus timorem facere consueverunt, Auditores, ea mihi hodierno die sese obiciunt uniuersa. Sed non parum me recreat audientium dignitas, tum ipsa orationis materia, tum dicendi conditio. tum vero imprimis animorum vestrorum erga me aequitas atq; humanitas. Praclarum enim ipsi statuitis & pulchrum, saepe in his nostris congressibus, qui honestate consociati sunt, de virtutum decore dicere. Nec vero parum utilitatis hac doctrina adferre solet, cum & de hominis hac vita felicitate agat: & quonam pacto animi sint cohibenda perturbationes ostendat; & virtutum & vitiorum vim naturamq; explicet; & constanter honesteq; vivendi rationemq; praescribat, & deniq; languentes excitet currentesq; inflammet. Est equidem summa prudentiae opus, posse virtutis genuinos colores

lores ita oratione depingere, ut eius utilitate
& suavitate homines alliciantur: à qua quan-
tum ego absim ipse mihi sum testis: atramen
deceat & nos nostramq; etatem, ut omnem à te-
neris (ut græci dicunt) unguiculis, curam atq;
operam, ad virtutum contemplationem stu-
diumq; conferamus, in hoc quoq; vehementer
omni nervorum contentione elaboremus, ut
boni officiorum ratiocinatores simus. Quæ
omnia cum ita se habeant: constitui & ego,
cum ordo denuo ad me devolutus sit: de illa
virtute, quam Gratitude[m] appellant, agere,
eiusq; Encomium instituerem. Vestri muneri
est, Auditores, quorum æquitas & benevo-
lencia, hoc loco persapè spectata est, ut me, dum
in hac statione versor; in quam me non aliqua
animi ambitio, aut aura popularis fumus, sed
Cl. virorum iudicium deduxit, leni ac patien-
ti animo, ut alias soletis, audiatis. Est ergo,
& Auditores, Gratitude virtus complectens
veritatem & Iustitiam: Veritatem, quia
Deus vult nos agnoscere & fateri, unde bene-
ficia accepta sint. Iustitiam, vero, quia ob-
ligat nos ad mutuam benevolentiam, & ad a-
lia.

352
lia certa officia. Estq; non solum maxima, sed
etiam mater virtutum omnium reliquarum.
Quid enim est Pietas, nisi voluntas grata in
parentes? Qui sunt boni cives, qui bello, qui
domi, qui de patria bene merentes, nisi qui pa-
triae beneficia meminerunt. Qui sancti, qui
religionem colentes, nisi qui meritam Deo im-
mortali gratiam, justis honoribus memori-
mente persolvunt? Quae potest esse incunditas
vitae, sublatis amicitijs? Quae porro amicitia
esse potest inter ingratos? Quis est nostrum
liberaliter educatus, cui non educatores, cui
non magistri sui atq; doctores, cui non locus ille
mutus, ubi ipse alitus atq; doctus est cum grata
recordatione in mente versetur. Cujus opes
aut tanta esse possunt, aut unquam fuerunt,
quae sine multorum amicorum officijs stare pos-
sint? quae certè, sublata memoria & gratiâ,
nulla extare possunt. Quid? quod & Chri-
stus ipse nobis in Samaritano reverso, & pro
valetudinis restitutione, gratias agente; tum
etiam, in Marthae; itemq; in Zachaeo: eam
commendat virtutem, qua agnoscit se ab alio
accepisse beneficium: hisq; exemplis nos ad re-
feren-

ferendam gratiam incitare, ac cohortari vult:
 quod ipse quidem adeò serio agit, ut inimicis
 etiam nostris nos obstringat, & mandet ijs
 quoq̃, à quibus nihil boni acceperimus, nec spe-
 rare possimus, fontes nostros beneficentia pa-
 tefacere: id quod & Apostolus Paulus testa-
 tur: ubi inquit: Benedicite maledicentibus
 vobis, & orate pro calumniantibus vos. Et
 mox! Veruntamen diligite inimicos vestros
 benefacite, & mutuum date, nihil inde speran-
 tes. Neq̃, verò tantum DEUS nobis hanc
 virtutem eo, quo diximus pacto commenda-
 vit: verum ipsis etiam belluis, & ratione ca-
 rentibus animalibus quendam referenda gra-
 tia sensum iniecit, ut Ciconia, qua non tantum
 ijs apud quos nidulatur quotannis ἐνοικίου solvit,
 ovum, pullum, calamum; sed etiam parentes
 senecta defectos vicissim alit, & volandi im-
 potentes humeris gestat de qua pietate memi-
 nit Aristoph. in avibus (ubi inquit.)

Ἐὰν, ἐστὶν ἡμῖν πῖσιν ὄρνισιν νόμος,
 Παλαιὸς ἐν τοῖς τῶν πελαργῶν κύρθεσσι.
 Ἐπὶν ὁ πατήρ ὁ πελάργος ἐκπετησίμους
 Πάντας ποιῆσι τὰς πελαργίδας τρέφων,
 Δὲ τὰς νεοτὲς τὴν πατέρα πάλιν τρέφειν.

Quam

373
Quam pietatem etiam veteres observa-
runt ut Suidas refert: Veteres, inquit, in
summo regum scepro Ciconiam pingebant, in
imo Hippotamum, ut monerent pietatem à re-
gibus colendam & evehendam; opprimendam
impietatem, & ingratitude. Admiran-
dus quoq; Canum erga hominem amor: Cum
enim ex causa Neronis Germanici filij ani-
madverteretur in T. Sabinum & servitia
ejus, canis ejus à carcere abigi nunquam po-
tuit, eoq; postea ad scalas Gemonias deducto,
ingementium morem latrando semper Domi-
no astitit, mirantibusq; hominibus, panem qui
oblatus erat, non manducans ori Domini ad-
movebat, qui posteaquam in Tyberim proje-
ctus fuit, in amnem secutus Dominum, ut po-
terat ex aqua caput ejus elevabat, quem vi-
vere adhuc arbitrabantur.

Scribit quoq; Ambrosius in Hexamero,
canem Domini corpus noctu à milite in An-
tiochia occisi, semper custodivisse, juxta ut po-
terat gementem. Ad quem spectandum quia
res mira videbatur, cum postridie multi conve-
nissent atq; in eis is esset, qui eam cadem patra-
rat,

676
rat, quia ignotum se cade noctu peracta arbi-
trabatur, à cane dentibus comprehensus, cum
insuper latratu urgeretur, & ipse pra animi
conscientia plurimum perturbaretur, suspicio-
nem perpetratae cadis fecit, itaq; captus à Ma-
gistratu, confessione criminis extorta, mul-
ctatus est.

Et notus est Androodus, qui cum antea inter
feras versatus Leoni laboranti opem tulisset,
postea in circo maximo Roma ab eodem Leone
fuit, non sine miraculo, servatus. Et Cara-
nus Parius à Delphinis è naufragio dicitur
servatus, quos ipse prius redemptos à piscato-
ribus liberos dimiserat. Et Elephas pro nu-
tritore suo amico depugnat. Pindi mortem
ulciscitur Draco, quem ipse aluerat liberali-
ter. Nec tantum verbis & exemplis Deus
Ter. Opt. Max. hoc tantum & tam praecela-
rum & insigne decus mandavit pracepitq;: ve-
rum ipse etiam factò & re nobis quoq; id ipsum
commendat. Vultis testimonia? En vobis
unum illud instar omnium. Annon enim mun-
dus Dei hostis est? Est, ut ipsa res docet, tan-
tus, ut capitalior esse vix possit. cum & filium
Dei

354
Dei unigenitum cruci affixerit, necdum desinat Deum blasphemare. Et tamen misericors Deus vocem Evangelii sui usq; ad novissimum diem in mundo predicari vult: & benignus est in bonos & malos. O vim auctoritatis divinae incommendanda gratitudine admirandam planeq; stupendam! Quis eam nullo loco numeraret? quis eam levissimo saltu transvolaret? quis eam aspernaretur? quis nisi insigniter turpis negligeret? Ciconia parentes annis obsitos nutrit: nos homunculi nostris praemia educationis negaremus? Leo homini homo est, nos homini leones erimus? Delphinus naufragum servat. nos hominem in luto hesitantem pro de relicto habebimus? Draco punitor est cedis, in suum dominum admisse: nos tam erimus omnis humanitatis obliti, ut quos auxilio juvare debebamus, eos laedamus, atq; violemus. Quid? Deus, Deus, inquam, ipse filium suum Dominum nostrum Jesum CHRISTUM voluit pro nobis fieri victimam, Deus largitur nobis Evangelium & Spiritum Sanctum remittitq; nobis peccata, liberavit nos à potestate Diaboli, & à
B morte

morte aterna, datq; nobis vitam aternam,
hec Deus nobis confert, & praestat: nos vero
homunculi vitam eripiamus ijs, qui omnibus
bonis nos cumula verunt. O inerrabile vincu-
lum gratitudinis? quis eam non jure miretur?
quis non in caelum usq; illa extollat syderibusq;
consecret? Quis autem unquam tam barba-
rus fuit, ut justitiam vituperaret? quis
tam ab humanitate aversus, ut veritatem in
vitio poneret? Et quis gratitudinem pradi-
catione dignam inficiaretur? Cujus partes
sunt veritas: qua mente, ore, corde, sentit ac
profitetur, unde acceperit beneficium: & Ju-
stitia, qua vicissim diligit benefactorem, &
agnoscit se ad ~~vidu~~ obligatam esse, & servat
aequalitatem. Quare gratitudinem prae-
stantissimam esse virtutem necesse est. Sed &
ipse quoq; causa, decus hujus virtutis nobis sa-
tis superq; commendant. Est enim ut alia-
rum rerum bonarum omnium, sic gratitudinis
quoq; primus effectus Spiritus Sanctus. Hic
suam lucem in mentibus accendit, ut manda-
tum DEI cogitent, praecipitq; veritatem &
Justitiam. Idemq; regit & gubernat volun-
tatem.

355
tatem, ut mandato Dei obtemperet, praeceptisq;
cordi, lingua & externis membris, ut vicissim
diligant, celebrent, & benefactorem officijs co-
lant. Quae omnia cum aeternis praconijs sint
maestanda: Gratiitudinem quoq; perpetuis
laudibus ornadam esse, nemo inficias ibit. Itaq;
& omnibus temporibus sancti & optimi quiq;
in genere humano gratitudinem coluerunt,
eamq; opere ipso praestiterunt ijs, a quibus be-
neficia acceperant. Quid enim Israelita, non-
ne erga Gedeonem grati fuerunt? Cum enim
de manu Madianitarum filios Israel libera-
set Gedeon, dixerunt ad eum omnes viri Israel:
Dominare nostri tu & filius tuus, & filius filij
tui: quia liberastinos de manu Madian.
Quid enim David? nonne se erga Jonatha-
nem gratum praebuit? qui post mortem ejus,
filio ejus Mephiboseth omnia Saulis regis bo-
na assignavit, eumq; Regia mensa adhibuerit.
Nec etiam minora grata mentis officia &
munera Propheta Danieli exhibuit Nabo-
chodonosor rex Babyloniorum. Divus au-
tem Apostolus, prob! quanto amore, quan-
tisq; gratitudinis officijs omnes bene de se meri-

tos prosequutus est! Possem item ex gentilitate adducta exempla hic narrare permulta: sed optimorum quadam sunt introducenda. Aegyptios prodit Diodorus Siculus, erga bene meritos precipue gratos esse, quod magnum vita subsidium opinentur gratia retributionem. Itaq; nec hominib. solum, sed etiam brutis quoq; animalibus gratitudinem pro beneficijs acceptis ostendere voluerunt.

De Persis scribit Xenophon, si quem intellexissent gratiam non referre, quum posset, eos in ipsum valde animadvertisse, quod ingratos homines imprimis nulla Dei cura, nulla parentum, patriæ, amicorum adfici arbitrabantur. Agesilaus quoq; non tantum injustum esse judicabat, non referre gratias: sed hoc etiam, si is, qui plus posset, non majores quoq; gratias referret, id quod Sr Hesiodus probat: ubi ait,

Δὲ τίς κεί μὲν ἔσθ', κὶ λῶϊον.

Ita gratitudinis est, plura quam collata nobis sunt rependere. quod ipsum monebant veteres, qui unam Gratiarum a-versam, ceteras non aspicientes finge-
bant S^r pingebant. Ut enim beneficij dati oblivisci oportet, accepti meminisse: ita plus reddendum, quam in nos collocatum sit.

Mace-

356.
Macedones verò (actionem,) dederunt ad-
versus ingratos de qua re celebris Historia extat
apud Senecam lib. 4. cap. 37. de Benef. de Mi-
lite, cujus fronti Philippus Macedo hæc verba,
HOSPES INGRATVS, iniuri iussit. A-
thenienses nullam admittebant ingratum ad Rem-
public: Existimabant enim, nec sacra pro urbe
ab eorite, nec aliud quicquam fieri posse *κατά τὸν ἴδρυμα*.
Græci autem templa gratiarum in medijs urbibus lo-
cabant.: quo publicè testatum facerent, nihil DEO
magis placere, nihil majori esse ornamento civitatibus,
quam si homines huic virtuti studeant. Quis igitur
hanc virtutem gloria atq; prædicatione dignam ne-
garet? cum etiam manifestum sit, eam immensas u-
tilitates suo ambitu complexam esse. Est enim nul-
lum officium (quod Cic. 1. officiorum ait) retribuenda
gratiâ magis necessarium. Inest enim huic virtuti
officiorum communicatio: qua fit mutua benevolen-
tia, benignitate, ac beneficentia. id quod exempla
testantur. Gratiarius Cesar Ausonium Gallum præ-
ceptorem consulem fecit, & multis alijs beneficijs li-
beralissimè affecit. Philippus Macedonum Rex ca-
ptivum, à quo liberè & amicè admonitus fuerat, li-
beravit. Gracia Hippocratis discipulis, qui pluri-
mis peste laborantibus opitulati fuerant, eosdem quos

¶ *Herculi, honores decrevit. Alfonsus Arragoniæ rex, in mare prolapsus è navicula, beneficio remigis servatus est. Huic meriti gratia quotannis, dum viveret, duodecim uncias pendendas ex arario statuit. Insignis quoque fuit Isocratis erga præceptorem Theramenem pietas & gratitudo. Cum enim Theramenes à triginta Tyrannis comprehenderetur, & ad aram in curia confugisset: metu attonitis cæteris universis, solus Isocrates surrexit, ei patrocinatorus. Quem Theramenes collaudato, ejus beneficio verba facere vetuit: testatus, privata sibi calamitate id fore acerbius, si cui amicorum sua causa periculum crearetur. M. Antonius præceptoris sui effigiem sculptam in templo consecrasset dicitur, ut perpetuum gratitudinis suæ monumentum extaret. Verum quis omnia enumeraret exempla; quibus testatum est gratitudinem esse quandam officiorum communicationem! qua ipsa communicatione vitam humanam conservari, & conjungi tam verum est, ut nihil verius esse possit. Hæc enim, hæc est illa ipsa virtus, quæ beneficis excitat. quemadmodum enim Ingratitudo fontem beneficentiæ exiccat & obstruit, ita *κακία κακίαν δαίμονος ἐστὶν ἢ πικρῆς ὕλης*: hæc eadem virtus maximo est ornamento possessoribus suis. Ut enim poena à domo ingrati non recedet: ita nec à domo grati*

257
grati unquam recedet bonum Dei, benedictio: id
quod appositione exemplorum fiet clarius. Quid
enim perdidit Iudeos? Ingratitudo. Quid nostra
tempora affligit? Ingratitudo. Quid tandem mun-
dum evertet? Ingratitudo. Quod si ingratitude-
nis tanta vis est ad incommodandum: quantam
in gratitudine putabimus esse efficaciam ad conser-
vandum? Quare, cum tanta sit in memoria grati a-
nimi dignitas, tanta honestas, tanta amplitudo, tanta
utilitas: merito gratitudinem laudandam, & omni
predicatione mactandam asserimus.

Tu Christe, fili Dei, miserere nostri, qui pro tantis
tuis in nos beneficijs. aded ingrati sumus, ut nec mens
tantam cladem satis cogitare, nec lingua eloqui possit.
Tu nobis instilla lucis tue radios, quibus pectora
nostra collustrata, te ament, te metuant, tibi grata
dicant, & faciant.

D I X I

Ornatissimo Juveni,
DN. HENRICO SCHELEN
de Gratitudine Peroranti.

Qui plurium rerum suum cor instruit,
Et imbuit scientijs
Nec arma comparat sibi Demosthenis,
Fandi; largam copiam.
Is omne, quod se scire censet optimè
Nescire prorsus creditur.
Si namq; plurimum refert convivij
In sumptuosioribus.
Ut præparet lautas dapes aromatis
Cocus salubrioribus;
Sic haud parum interest quibus sermonibus.
Quis cogitata proferat.
Proinde longè, HENRICE, rectius facis,
Dum non modò scientijs
Rerum cor instruis sed insuper quoq;
Os imbuis mellifluis
Linguis, tibi; comparas facundiam,
Quæ melle lesbo dulcior.
Hinc jure tibi gratulor de hujusmodi
Prosperis conatibus.
Sed perge pervigil, gravemq; sustine.
Molem laboris fortiter
Namq; ex labore maximo scaturiunt
Immensa sæpè commoda.

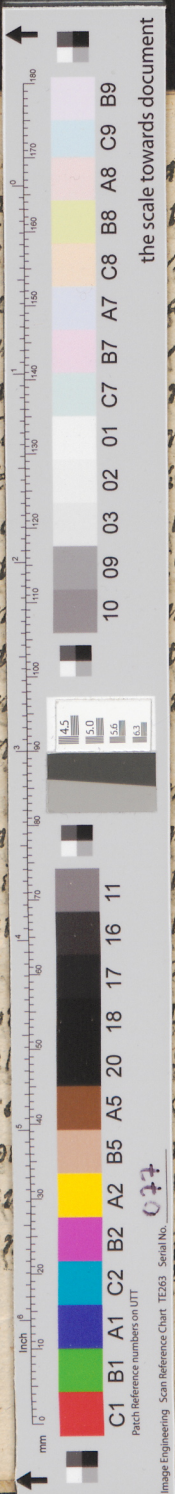
Amico charissimo deproperabam.

ANDREAS MUSELIUS Variscus

1636

Macedones verò (actionem;
versus ingratos de qua re celebris
apud Senecam lib. 4. cap. 37. de B
lite, cujus fronti Philippus Macedo
HOSPES INGRATVS, in
thenienses nullam admittebant ingra
publico: Existimabant enim, nec s
ab eo ritè, nec aliud quicquam fieri posse
Graci autem templa gratiarum in me
cabant.: quo publicè testatum facerent
magis placere, nihil maiori esse ornamen
quam si homines huic virtuti studeant
hanc virtutem gloria atq; prædication
garet? cum etiam manifestum sit, can
tilitates suo ambitu complexam esse.
lum officium (quod Cic. 1. officiorum a
gratiâ magis necessarium. Inest eni
officiorum communicatio: qua fit mu
tia, benignitate, ac beneficentia. id
testantur. Gracianus Casar Ausoniu
ceptorem consulem fecit, & multis al
beralissimè affecit. Philippus Mace
ptivum, à quo liberè & amicè admo
beravit. Gracia Hippocratis discipa
mis peste laborantibus opitulati fuerat

B 3

the scale towards document